

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Turizm Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma

Dr. Öğr. Üyesi Güllü GENÇER, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Tavşanlı Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Kütahya, e-posta: gullu.gencer@dpu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9585-0264>

Doç. Dr. Arzu GÜRDOĞAN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Ortaca Meslek Yüksekokulu, Muğla, e-posta: agurdogan@mu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0649-4374>

Öz

Bu çalışmada turizm öğrencilerinin kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki olup olmadığının ve kişilik ve girişimcilik eğiliminin demografik faktörlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini, bir devlet üniversitesinin 2019-2020 eğitim-öğretim yılının Güz yarısında Turizm İşletmeciliği Bölümü ile Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümünde aktif olarak kayıtlı 219 öğrenci oluşturmaktadır. Anket tekniği aracılığı ile Aralık ayı içinde 150 öğrenciden veri toplanmış ve bu veriler SPSS programı vasıtasıyla analiz edilmiştir. Analizler neticesinde, turizm öğrencilerinin kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki olup olmadığının ve kişilik ve girişimcilik eğiliminin demografik faktörlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının tespit edilmesi amacıyla, öğrencilerle araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucu elde edilen en önemli çıktı öğrencilerin, kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri arasında orta düzeyde ilişkinin var olduğudur. Aynı şekilde, öğrencilerin girişimcilik eğilimleri incelendiğinde turizm öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin yüksek olduğu; aynı şekilde kişilik özelliklerinin de yüksek olduğu dolayısıyla öğrencilerin kişiliklerinin oturmuş, algı ve tutumlarının ise tutarlılık içinde olduğu ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik Eğilimi, Kişilik, Turizm Öğrencileri.

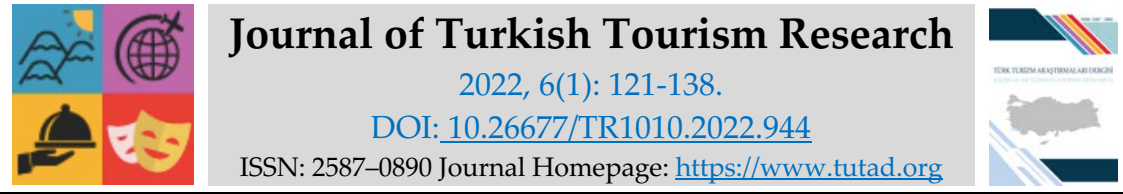
Makale Gönderme Tarihi: 15.11.2021

Makale Kabul Tarihi: 01.03.2022

Önerilen Atıf:

Gençer, G. ve Gürdoğan, A. (2022). Turizm Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(1): 121-138.

© 2022 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

RESEARCH PAPER

A Study on Personality Traits and Entrepreneurship Tendency of Tourism Students

Assistant Prof. Dr. Güllü GENÇER, Kütahya Dumlupınar University, Tavşanlı Faculty of Applied Sciences, Kütahya, e-mail: gullu.gencer@dpu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9585-0264>

Associate Prof. Dr. Arzu GÜRDOĞAN, Muğla Sıtkı Koçman University, Ortaca Vocational School, Muğla, e-mail: agurdogan@mu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0649-4374>

Abstract

In this study, it was aimed to determine whether there is a relationship between the personality traits of tourism students and their entrepreneurial tendency, and whether personality and entrepreneurship tendencies differ according to demographic factors. The population of the research consists of 219 students actively enrolled in the Tourism Management Department and Gastronomy and Culinary Arts Department of a state university in the Fall semester of the 2019-2020 academic year. Data were collected from 150 students in December through the questionnaire technique and these data were analyzed through the SPSS program. As a result of the analyses, research was conducted with the students in order to determine whether there is a relationship between the personality traits of tourism students and their entrepreneurial tendency, and whether personality and entrepreneurial tendency differ according to demographic factors. The most important output obtained as a result of the research is that there is a moderate relationship between the personality traits of the students and their entrepreneurial tendencies. Likewise, when the entrepreneurship tendencies of the students are examined; in the same way, it can be stated that the personality traits of the students are high, so the personalities of the students are settled and their perceptions and attitudes are consistent.

Keywords: Entrepreneurship Tendency, Personality, Tourism Students.

Received: 15.11.2021

Accepted: 01.03.2022

Suggested Citation:

Gençer, G. and Gürdoğan, A. (2022). A Study on Personality Traits and Entrepreneurship Tendency of Tourism Students, *Journal of Turkish Tourism Research*, 6(1): 121-138.

© 2022 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

GİRİŞ

Mevcut örgütlerde yeniliklerin yaratılmasını ve yeni yaratılmış örgütlerin hayata geçirilmesini sağlayan girişimcilik, kişilere yeni istihdam alanları doğurmakta ve böylelikle toplumsal ve ekonomik anlamda refaha olumlu katkılar sağlamaktadır. Bu anlamda girişimcilik ilk tanımlandığı günden itibaren yoğun ilgi görmüş ve pek çok araştırmaya (Elwood Williams ve Tse, 1995; Ağca ve Yörük, 2006; Ballı, 2017; Özdemir, Özgüner ve Alkış, 2018) konu olmuş bir kavramdır. Girişimcilik, muğlaklık ve tehlikelerin kabullenilmesini ve üretimde yer alan çeşitli etkenlerin bir araya toplanmasını içeren bir kavramdır (Ağca ve Yörük, 2006:160). Girişimcilik faaliyetinde bulunacak kişilerin yani girişimcinin yenilikler yaratan ve üreten bununla birlikte mevcut teknolojiyi kullanıp geliştiren kişiler (Ballı, 2017:148) olması gerekliliği girişimciliğin kişilik özellikleriyle ilişkisini önemli hale getirmektedir.

Kişilik, bir kişiyi diğer kişilerden ayıran, genetikten getirilen ve hayatın ilerleyen evresinde elde edilen, istikrarlı bir şekilde sergilenen özelliklerin tamamından oluşmaktadır. Kişiye özgü düşünceleri, davranışları ve tutumları oluşturan yapıların tümünü ifade etmektedir (Göktaş ve Kazaferoğlu, 2018:41). Kişilik çok farklı şekilde tanımlanmakta ve literatürde kişiliği tanımlamak için çok farklı şekilde kişilik özelliklerine vurgu yapılmaktadır. Bunlardan araştırmalarda en yaygın kullanılan ve tercih edileni (Schmitt vd., 2008; Credé vd., 2012; Doğan, 2013; Leutner vd., 2014; Göktaş ve Kazaferoğlu, 2018) mevcut çalışmada da kullanılan beş faktörlü kişilik özellikleridir. Buna göre kişilik özellikleri dışadönüklük, uyumluluk, duygusal dengelilik, deneyime açıklık ve sorumluluk şeklinde sıralanmaktadır.

Yapılan çalışmada turizm öğrencilerinin kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti ile ilişkili olup olmadığını belirlemek ve kişilik-girişimcilik eğiliminin demografik faktörlere göre farklılaşp farklılaşmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu anlamda, potansiyel turizm çalışanı olacak olan öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi ve girişimcilik eğilimleri ile kişiliklerinin ve demografik özelliklerinin arasında ilişki olup olmadığının ortaya çıkarılması çalışmanın öncelikleri arasında yer almaktadır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Girişimcilik Kavramı

Girişimcilik; “yaşadığımız çevrenin yarattığı fırsatları sezme, o sezgilerden düşler üretme, düşleri projelere dönüştürme, projeleri yaşama taşıma ve zenginlik üreterek insan yaşamını kolaylaştırma becerisine sahip olmak”tır (Arslan, 2002:2; Özgüner, 2015:149). Başka bir tanımda girişimcilik, “riskleri üstlenerek sermaye birikimi sağlama süreci” (Korkmaz, 2012:210) şeklinde ifade edilmiştir. Girişimcilik, en dar anlamıyla, fikirleri diğerlerinden önce yakalamayı, bunları ürünlere ve/veya hizmetlere dönüştürmeyi ve ardından ürünü pazara götürmek için bir girişim oluşturmaya içermektedir (Zhao, 2005:26). Girişimcilik, “yeterli emek ve zaman ayırarak; mali, fiziksel ve sosyal riskleri göze alarak, yeni bir değer yaratma süreci” olarak da tanımlanmaktadır (Güçlü Nergiz, 2018: 7).

Girişimcilik ile ilgili bazı özellikler mevcuttur. Bunlar: (1) İş imkanlarının farkına varıp değerlendirme yetisi, (2) Eldeki kaynakları yarar sağlamak amaçlı bir araya getirme yetisi, (3) Başarı getirmesi muhtemel doğru aktiviteler için adım atma cesurluğu, 4) Kişileri iletişim becerisi ile etkileyerek başarmaya konsantre olmalarını sağlama yetisidir (Yılmaz ve Sünbül, 2009:197).

Örgütsel davranışı yansıtan girişimciliğin anahtar unsurları arasında risk alma, proaktivite ve yenilik yer almaktadır (Zhao, 2005:26). Girişimcilik, yeni oluşturulan bir organizasyon aracılığıyla veya kurulu bir organizasyon içinde gerçekleştirilecek, yeni ürünler/süreçler yaratma

veya yeni pazarlara giriş üzerinden girişimci eylemine ihtiyaç duymaktadır (Hisrich, Peters ve Shepherd, 2017:2). Girişimcilik; kişinin yaratılışından kaynaklı birtakım özellikleri ile muhtelif etkenlerin kişiye tesir etmesi ve yön vermesi neticesinde ortaya çıkmaktadır. Girişimciler kendilerine has bazı kabiliyetlere sahip olsalar dahi girişimci addedilmeleri için bu kabiliyetlerin gün yüzüne çıkması gerekmektedir. Bu konuda da toplumsal çevre, arkadaşlar, aile, teknoloji vb. önemli etkenlerdir (Kılıç, Keklik ve Çalış, 2012:426). Girişimciler yeni fikirleri bulmalı ve onları hayata geçirmeli, liderlik etmeli, hatta ilham vermelidir; işlerin çığırından çıkmasına da izin vermemelidir. Bugünün uygulamalarının yarın için yeterince iyi olmayacağını düşünen girişimciler yenilikçi bir yapıya sahiptir (Ferrante, 2005:161). Girişimcilik ile ilgili yapılmış çalışmaların bazılarının sonuçları şöyle özetlenebilir:

Aydemir (2019), öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada, girişimci kişilik özelliğinin ve boyutlarının (risk alma, başarı ihtiyacı, yenilikçilik, belirsizliğe karşı tolerans ve kontrol odağı) girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı ve doğru yönlü bir etkisinin olduğunu belirlemiştir. Başol, Dursun ve Aytaç (2011), öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmada, girişimciliğin beklenmedik zorluklarla baş etme boyutuyla öğrencilerin *cinsiyeti* arasında anlamlı bir farklılık olduğunu; kız öğrencilere göre erkek öğrencilerin beklenmedik zorluklarla baş etme yeteneklerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Yeni ürün ve pazar fırsatları geliştirme, yenilikçi bir çevre oluşturma, temel amacı tanımlama, yatırımcılarla ilişki geliştirme ve temel insan kaynakları geliştirme faktörlerinde erkek ve kız öğrenciler arasında herhangi bir anlamlı farklılık tespit etmemiştir. Girişimci öz yeterlilik boyutlarından beklenmedik zorluklarla baş etme, yeni ürün ve pazar fırsatları geliştirme, yatırımcılarla ilişki başlatma, temel amacı tanımlama, temel insan kaynakları geliştirme ve yenilikçi bir çevre oluşturma ile dışadönüklük arasında anlamlı ve doğru yönlü; yatırımcılarla ilişkileri başlatma ve yenilikçi bir çevre oluşturma ile nörotisizm arasında anlamlı ve ters yönlü bir ilişki tespit ederken; girişimci öz yeterlilik boyutları ile psikotizm arasında anlamlı bir ilişki tespit bulunmamıştır.

Bozkurt ve Erdurur (2013), öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada, girişimci kişilik özelliklerinden yenilikçilik, risk alma, başarıma ihtiyacı, belirsizliğe tolerans, kontrol odağının girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu tespit ederken; kendine güvenin girişimcilik eğilimine herhangi bir anlamlı etkisinin olmadığını bulmuştur. Er Ülker ve Balkan Akan (2019), öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada içten-uyumlu ve alçakgönüllü-samimi kişilik boyutlarının girişimciliği doğru yönlü etkilediğini bulurken; kendine güvenen-baskın ve sosyal-dışadönük kişilik boyutlarının girişimciliği anlamlı bir şekilde etkilemediğini bulmuştur. Girişimcilik eğiliminin *öğrencilerin girişimcilik dersi almalarına* göre farklılaşmadığını belirtmiştir.

Gençay ve Döven (2019), öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmada, girişimci kişilik özelliklerinin ve bu özelliklerden belirsizliğe tolerans ve risk almanın girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı etkisinin olduğunu belirtirken; başarıma ihtiyacı, yenilikçilik ve kontrol odağı özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı etkisinin olmadığını belirtmiştir. Girişimcilik niyetiyle *cinsiyet grupları, aile ve yakın çevrede örnek alınan başarılı çalışan grupları, aile ve yakın çevrede iflas eden gruplar, anne mesleği, baba mesleği, baba eğitim durumu, girişimcilik dersi alan gruplar ve işletmecilik dersi alan gruplar* arasında anlamlı bir farklılık olmadığını; *aile ve yakın çevrede örnek alınan başarılı girişimci grubu, anne eğitim durumu, aile geliri, kendini girişimci bir kişiliğe sahip gören gruplar* arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirlemiştir.

Göktaş ve Kazaferoğlu (2018), girişimcilik dersi alan öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmada, girişimcilik eğilimi ile kız ve erkek öğrenciler arasında ve öğrencilerin çocukluklarını geçirdikleri yer arasında anlamlı bir farklılık tespit etmezken; iş tecrübesi ile girişimci olmayı isteyip istememe arasında anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Karlı (2018), öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada, girişimcilik niyetinin *üniversiteye (kamu ve özel) ve ilk çocuk olma durumuna* göre farklılaşmadığını belirtirken; *bölüme ve ailede girişimci olmasına* göre farklılaştığını belirtmiştir.

Buna göre ailesinde girişimci bulunan öğrencilerin girişimci bulunmayan öğrencilere ve işletme öğrencilerinin mühendislik öğrencilerine göre daha fazla girişimcilik niyetinin olduğunu belirtmiştir.

Mirza ve Demiral (2019), yüksek lisans öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmasında, genel girişimci kişilik özellikleri ve kontrol odağı, yenilikçi olma, kendine güven, başarıma ihtiyacı, risk alma özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerinde doğru yönlü ve anlamlı bir etkisi olduğunu belirtirken; belirsizlik toleransı özelliğinin girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını belirtmiştir. Özdemir (2015), Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmasında, girişimcilik eğilimi ile sosyotropik kişilik özelliği ve boyutları (onaylanmama kaygısı ve ayrılık kaygısı) arasında anlamlı bir ilişki çıkmazken; başkalarını memnun etme boyutu arasında doğru yönlü bir ilişki belirtilmiştir. Ayrıca girişimcilik eğilimi ile otonom kişilik özelliği ve boyutları (yalnızlıktan hoşlanma, kişisel başarı ve özgürlük) arasında doğru yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Sözcan ve Yılmaz (2019), öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmasında, girişimcilik eğiliminin *cinsiyete* göre farklılaştığını ve kadınlara göre erkeklerin girişimcilik eğilimlerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin *girişimcilik eğitimi alma durumlarına* ve *anne-babalarının mesleklerine* göre farklılaşmadığı belirtilmiştir. Uygun, Mete ve Güner (2012), öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada girişimci olma eğiliminin *aile geliri, okul ve cinsiyete* göre farklılaştığını; yüksek aile geliri olanların daha düşük aile geliri olanlara, mühendislik fakültesi öğrencilerinin diğer öğrencilere ve erkeklerin kadınlara göre girişimci olma eğilimlerinin daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca girişimci olma eğiliminin *büyüdüğü coğrafi bölge, büyüdüğü yer, daha önce bir işte çalışma durumu ve herhangi bir sosyal kuruma üyelik durumuna* göre farklılaştığını belirtirken; *baba mesleğine* göre farklılaşmadığını belirtmiştir. Girişimcilik eğilimi ile girişimci kişilik özelliklerinden özgüven ve risk alma arasında ilişki belirlerken; merak-öğrenme isteği, azim, özerklik, yenilikçilik ve başarı motivasyonu ile anlamlı bir ilişki belirlemediği.

Yapılan literatür taraması sonucunda görüldüğü üzere girişimcilik kavramı; firma çalışanları, üniversite öğrencileri, üst düzey yöneticiler, öğretmenler, hastane yöneticileri ve restoran girişimcileri gibi farklı örneklem üzerinde ve çeşitli konularda, kişilik kavramı ve demografik özellikler (Özdemir, 2015; Göktaş ve Kazaferoğlu, 2018; Karslı, 2018; Mirza ve Demiral, 2019) yanı sıra mesleki tercih (Arslan, 2002), pazar yönelimi ve performans (Bhuiyan, Menguc ve Bell, 2005), örgüt kültürü (Fiş ve Wasti, 2009; Okutan ve Balaban, 2014), liderlik (Eyal and Kark, 2004), kontrol odağı (Gül ve Beyşenova, 2018), strateji (Elwood Williams ve Tse, 1995) ve yenilik (Zhao, 2005) gibi kavramlarla da çalışılmıştır.

Kişilik Kavramı

Kişilik, bir kişinin benzersiz yapısını yansıtan istikrarlı psikolojik özelliklerin genel portresini veya birleşimini temsil etmektedir. Bu anlamda kişilik, bir kişinin nasıl hissettiğini, düşündüğünü, gördüğünü ve hareket ettiğini ileten bir takım zihinsel ve fiziksel özelliği birleştirmektedir (Hellriegel ve Slocum, 2010:70). Genel olarak kişilik, “bir kişinin çeşitli durumlara verdiği tutarlı tepkiler” şeklinde tanımlanabilir (Deniz ve Erciş, 2008:302). Kişilik, kişinin düşünce, davranış ve duyguları ile ilgili karakteristik özellikleri şeklinde de tanımlanmaktadır (Develioğlu ve Tekin, 2013:17). Ayrıca kişilik; “kişilerin çevresine nasıl cevap verdiğini tanımlayan ve aynı zamanda yansıtan içsel psikolojik karakteristikler” olarak da tanımlanabilmektedir (Dal ve Eroğlu, 2015:362).

Kişiliği tanımlayabilmek için farklı kuramlar öne sürülmekle birlikte trait kuramı diğer kuramlar içinde öne çıkmaktadır. Trait kuramına göre kişiliğin bir yapı olduğu ki bahsi geçen yapının

kişinin sahip olduğu özellikler aracılığıyla oluştuğu ve bu özelliklerin bilinmesi halinde kişiliğin öğrenilebileceği ifade edilmektedir. Kişilik testleri yardımıyla bazı kişilik özelliklerinin ölçülebileceğini ve bunu yapabilmek için de amaca yönelik “en doğru” özelliklerin seçilmesi gerektiğini varsaymaktadır (Deniz ve Erciş, 2008:303). Kişilik özellikleri, kişileri başka kişilerden ayırmaya yaramakta ve kişilerin ileri zamanlarda gerçekleştireceği davranışları hakkında fikir yürütebilmenin temelini oluşturmaktadır (Atak, 2013:312).

Bu anlamda son yıllarda araştırmalarda (Basım, Çetin ve Tabak, 2009; Komarraju vd., 2011; Develioğlu ve Tekin, 2013; Doğan, Kürüm ve Kazak, 2014; Çetin ve Alacalar, 2016; Laajaj vd., 2019; Şahin, Karadağ ve Tuncer, 2019; Çolakoğlu, Atay ve Yurcu, 2020) sıklıkla kullanılan “Beş Faktörlü Kişilik” modeli bu araştırmada da tercih edilmiştir. Beş Faktörlü kişilik modeli kişiliği beş grup altında toplamaktadır: dışadönüklük, sorumluluk/özdenetim, duygusal denge/tutarlılık, deneyime açıklık ve uyumluluk boyutlarına aşağıda yer verilmektedir.

Dışadönüklük dış dünyaya açık olma ile ilgilidir (Deniz ve Erciş, 2008:304). Dışadönüklük boyutunda kişiler sosyallik, atılganlık ve konuşkanlık özellikleri sergilemektedir (Komarraju vd., 2011:472). *Sorumluluk/özdenetim* boyutunda kişiler sorumlu ve öz disiplinli şekilde davranış sergileme yanında; planlı, azimli (Doğan vd., 2014:2) ve başarı odaklı (Komarraju vd., 2011:472) çalışma özelliklerini sergilemektedir. *Duygusal denge/tutarlılık* boyutunda kişiler hayata ve hayatın getirilerine karşı pozitif yaklaşmaktadır (Işık ve Küçükşahin, 2020:262). Duygusal dengenin ve psikolojik olarak pozitif uyumun eksikliğini (Develioğlu ve Tekin, 2013:18) ifade eden nörotizm/nevrotiklik kavramının tam zıddıdır. Bu boyut kişinin duygusallığı, sinirliliği, eleştiriye açıklığı, özgüven derecesi ve endişesi gibi kavramları içermektedir (Işık ve Küçükşahin, 2020:262). *Deneyime açıklık* boyutunda kişiler yaratıcı, zeki, açık görüşlü, meraklı, hayal gücü yüksek ve sağduyulu kişilerdir (Jia, 2008:52). *Uyumluluk* boyutunda kişiler başkalarıyla vakit geçirmeyi sevmekte (Deniz ve Erciş, 2008:304), başkalarına önem vermekte, yardımcı olmaya çalışmakta ve merhamet (Komarraju vd., 2011; Doğan vd., 2014) ile sempati (Komarraju vd., 2011:472) göstermektedir. Kişilik ile ilgili yapılmış çalışmaların bazılarının sonuçları da şöyle özetlenebilir:

Akkuş, Akdoğan ve Akyol (2019), üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada, girişimcilik niyeti ile dışadönüklük arasında pozitif yönlü ilişki olduğunu tespit ederken; girişimcilik niyeti ile nörotizm ve psikotizm arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Boz vd., (2016) Çanakkale’deki girişimciler, özel ve kamu sektör çalışanları ile gerçekleştirdiği çalışmada kişiliğin dışa dönüklük, gelişime açıklık, uyumluluk ve özdenetim/sorumluluk boyutlarının *iş durumuna* göre farklılaştığını, maaşlı çalışanlara (özel sektör ve kamu sektörü) göre girişimcilerin daha gelişime açık, uyumlu, dışa dönük ve özdenetim/sorumluluk sahibi olduklarını belirlerken; duygusal dengenin *iş durumuna* göre farklılaşmadığını belirlemiştir. Uyumluluk ve gelişime açıklığın *cinsiyete* göre farklılaştığını ancak dışa dönüklük, özdenetim/sorumluluk ve duygusal dengenin cinsiyete göre farklılaşmadığını tespit etmiştir. Bu anlamda erkeklere göre kadınların daha fazla gelişime açık ve uyumlu olduklarını ifade etmiştir.

Çıkmaz (2020), tekstil çalışanları ile gerçekleştirdiği çalışmada dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk ve deneyime açıklığın iç girişimcilik üzerinde doğru yönlü ve anlamlı etkisini belirtirken; nevrotizmin (duygusal dengelilik) iç girişimcilik üzerinde ters yönlü ve anlamlı etkisini belirtmiştir. Gökteş ve Kazaferoğlu (2018), girişimcilik dersi alan öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmada, öğrencilerin girişimcilik eğilimleriyle uyumluluk, dışadönüklük, özdisiplin ve deneyime açıklık boyutları arasında anlamlı ve doğru yönlü; nevrotiklik arasında anlamlı ve ters yönlü ilişki tespit etmiştir.

Karlı (2018), öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada, kişilik özelliklerinden dışadönüklüğün girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı ve doğru yönlü etkisinin olduğunu belirtirken; diğer kişilik

özellikleri deneyime açıklık, sorumluluk, uyumluluk ve nevrozizmin girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını belirtmiştir. Kartal (2018), son sınıf öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada kişilik özellikleri ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı ve doğru yönlü bir ilişki belirlemiştir. Sorumluluk, deneyimlere açıklık ve sosyallik boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı ve doğru yönlü bir ilişki belirlemiştir.

Sözcan ve Yılmaz (2019), öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmasında, kişiliğin özdisiplin, dışadönüklük ve deneyime açıklık boyutlarının girişimcilik eğilimi üzerinde doğru yönlü etkisi olduğunu; duygusal dengesizlik boyutunun girişimcilik eğilimi üzerinde ters yönlü etkisi olduğunu ve yumuşak başlılık boyutunun ise girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını belirlemiştir. Özdisiplin ve yumuşak başlılık boyutlarının *cinsiyete* göre farklılaştığını ve erkeklere göre kadınların daha sorumluluk sahibi ve yumuşak başlı kişiliğe sahip olduklarını belirtirken; duygusal dengesizlik, deneyime açıklık ve dışadönüklüğün *cinsiyete* göre farklılaşmadığını belirtmiştir. Özdisiplin, dışadönüklük ve yumuşak başlılığın *öğrencilerin teknik ve sosyal bilimler öğrenimine* göre farklılaştığını ve teknik bilimler öğrencilerine göre sosyal bilimler öğrencilerinin daha özdisiplinli, dışadönük ve yumuşak başlı olduklarını belirtirken; duygusal dengesizlik, deneyime açıklık ve girişimcilik eğiliminin *öğrencilerin teknik ve sosyal bilimler öğrenimine* göre farklılaşmadığını belirtmiştir.

Yapılan literatür taraması sonucunda görüldüğü üzere beş faktörlü kişilik özellikleri; üniversite öğrencileri, akademik personel, beyaz yaka çalışanlar, yerli halk, alışveriş merkezlerinde çalışanlar, turist rehberliği öğrencileri gibi pek çok farklı örneklem üzerinde ve girişimcilik eğilimi ve demografik özellikler (Karlı, 2018; Sözcan ve Yılmaz, 2019; Çıkmaz, 2020) yanında, kişilerarası çatışma çözme yaklaşımları (Basım vd., 2009), iş yaşamında yalnızlık (Çetin ve Alacalar, 2016; Parlak ve Koçoğlu Sazkaya, 2018), algılanan risk (Deniz ve Erciş, 2008), yabancılaşma (Develioğlu ve Tekin, 2013), öznel iyi oluş (Doğan, 2013), erteleme davranışı (Doğan vd., 2014), dönüşümcü liderlik (Hautala, 2006) örgütsel sessizlik (Işık ve Küçükşahin, 2020), öğrenme stilleri, akademik başarı (Komarraju vd., 2011) ve meslek seçimi (Koroğlu, 2014) gibi pek çok farklı kavram ile çalışılmıştır.

YÖNTEM

Bu kısımda; araştırmanın yöntemi, çalışmada kullanılan ölçekler, araştırma evren ve örnekleme, yapılan analiz sonuçları ve elde edilen bulguların yorumlanmasına yer verilmiştir.

Araştırma Yöntemi

Araştırmada yöntem olarak nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemin kullanılmasının sebebi ise örneklem kitlesinin halihazırda okuyan öğrencilerden oluşmasıdır. Veri toplama tekniği olarak ise anket tekniği tercih edilmiştir. Bunun nedeni de daha kısa sürede ve daha az maliyetli olmasıdır. İlgili literatür tarandıktan sonra çalışmanın amacına en uygun olduğu düşünülen halihazırda bulunan ölçeklerden faydalanılmıştır. Uygulanacak ölçek izni için (Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 25.12.2019 tarih ve 2019/01 sayılı) öncesinde etik kurul izni alınmıştır.

Araştırma Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, bir devlet üniversitesinin 2019-2020 eğitim-öğretim yılının Güz yarıyılında Turizm İşletmeciliği Bölümü ile Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümünde aktif

olarak kayıtlı 219 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerden tesadüfi örnekleme tekniği kullanılarak Aralık ayı içinde 150 öğrenciye ulaşılmış ve anket tekniği aracılığı ile öğrencilerden veriler toplanmıştır. Araştırmanın varsayımları arasında öğrencilerin girişimcilik ve kişilik kavramları hakkında bilgi sahibi oldukları; araştırmanın sınırlılıkları arasında ise uygulamanın sadece turizm öğrencilerine yapılması, gastronomi ve mutfak sanatları programının yeni açılmış olması dolayısıyla birinci sınıf öğrencilerinin olması ve bir devlet üniversitesinde uygulanmış olması sayılabilir.

Araştırmada Kullanılan Ölçekler

Kişilik ile ilgili çalışmalar, ölçeğin beş faktörde ele alındığını göstermektedir. Bu faktörler dışadönüklük, duygusal denge/nevrotizm, yumuşak başlılık, sorumluluk ve deneyime açıklık/kültür şeklinde birçok kültürler arası çalışmalarda test edilmiş ve doğrulanmıştır (Bacanlı, İlhan ve Aslan, 2009:262; Taşkesen ve Alpan, 2018:59). Bu çalışmada kullanılan, "Beş Faktör Kişilik Algısı" ölçeği, Gosling, Rentfrow ve Swann Jr (2003) tarafından geliştirilmiş, Atak (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Gosling vd., (2003) tarafından geliştirilmiş olan OMKÖ (On Maddeli Kişilik Ölçeği) geçerlik ve güvenilirlik araştırmaları yapılmış ve Türk kültürüne uyarlanmıştır. Literatürde beş temel kişilik özelliğini belirlemek için farklı ölçme araçlarının geliştirildiği bilinmektedir. Beş faktör kişilik modelinin temeline bağlı olarak geliştirilen ölçeklerden biri de On-Maddelik Kişilik Ölçeği'dir (OMKÖ). Ölçek, on maddeden meydana gelmekte ve her bir maddede benzer anlamı ifade eden iki sıfat bulunur. İç tutarlılık katsayıları ve test-tekrar test güvenilirlik değerleri, ölçeğin Türk kültüründe de güvenilir bir ölçme aracı olarak kabul edilmesini sağlamaktadır (Atak, 2013:313).

Araştırmada kullanılan diğer ölçek ise Börü (2006)'nın öğrenciler üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasından faydalanılarak uygulanmıştır. Börü'nün elde ettiği faktör analizi sonucunda da girişimcilik ölçeğinde 5 boyut elde edilmiştir. Bu boyutlar; yenilik ve hareket, kararlılık ve azim, iş kurmaya ilişkin zorluklar, kendi işini yapma konusunda negatif düşünceler ve aile desteği şeklindedir (Börü, 2006:57). Bu ölçeğin seçilmesinin sebebi ise örneklem kitlesinin üniversite öğrencilerinden oluşması ve ölçekte yer alan ifadelerin araştırılmak istenen konuyu tam olarak kapsamasından kaynaklanmaktadır.

Analizlerde Kullanılan Testler

Çalışmada, Beşli Likert ölçeği ile geliştirilmiş olan "Beş faktör kişilik ölçeği" kullanılmış ve analizler SPSS 24 paket programından faydalanılarak yapılmıştır. Bütün değişkenler için 1 ile 5 aralığında (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 3=Ne katılıyorum/Ne katılmıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum) numaralandırma yapılarak ifadelere son hali verilmiştir.

Girişimcilik ölçeği için yapılan faktör analizi sonucunda, KMO testi $0,841 > 0,50$ olduğu için ve Bartlett testi (Sig. ,000) değeri anlamlı çıkmıştır. Kişilik ölçeği için yapılan faktör analizi sonucunda, KMO testi $0,644 > 0,50$ olduğu için ve Bartlett testi (Sig. ,000) değeri anlamlı çıkmıştır. Dolayısıyla, her iki ölçek için değişkenler arasında yüksek korelasyon mevcut olup, veri setinin faktör analizi için uygun olduğu görülmüştür (Kalaycı, 2014:327).

Beş faktör kişilik ölçeği, Doğrulayıcı Faktör Analizi yardımıyla değerlendirilmiştir. Analiz sonucunda kişilik ölçeğinde "Gelişime Açık", "Duygusal Dengelilik" ve "Sorumluluk" adı altında 3 faktör ortaya çıkmıştır. Girişimcilik ölçeğinde ise toplam 4 faktör elde edilmiştir. Bunlar; "Kararlılık ve Azim", "Yenilik ve Hareket", "Aile Desteği" ve "İş Kurmaya İlişkin Zorluklar"dır.

BULGULAR ve DEĞERLENDİRİLMESİ

Verilerin analizinde parametrik test kullanılması için ilk varsayım verilerin, normal dağılım göstermesidir. Normal dağılımı tespit etmek için kullanılan Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri (Durmuş, Yurtkoru ve Çinko, 2011) veri sayısı arttıkça anlamlı çıkmaktadır. Bu sebeple, bu testlerin basıklık ve çarpıklık değerleri dikkate alınmaktadır. Bu çalışmada kişilik özelliklerinin ölçülmesinde kullanılan ölçek için çarpıklık (0,790), basıklık (0,681) ve girişimcilik eğilimleri ölçeği için çarpıklık (0,868), basıklık (0,732) hesaplanmıştır. Bu değerlerin -1,5 ile +1,5 arasında olması verilerin normal dağıldığını ifade etmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Verilerin analizinde parametrik testlerden t-testi, tek yönlü Anova testi ve korelasyon analizi kullanılmıştır.

Kişilik ölçeğinin Cronbach Alpha katsayısı 0.63 bulunması, girişimcilik ölçeğinin ise Cronbach Alpha katsayısının 0.75 çıkmıştır. Değişkenler arası Madde-bütün katsayısı değerleri (Corrected Item-Total) incelendiğinde kişilik ölçeği ifadelerinden 9 ifadeden 1 ifade; 21 ifadeden oluşan girişimcilik ölçeğinde 4 ifadenin %25'in altında olmasından dolayı ölçekten çıkarılmış, analiz tekrar yapılmıştır. Yapılan güvenilirlik testi sonucunda ise kişilik ölçeğinin Cronbach Alpha katsayısının 0.68, girişimcilik ölçeğinin ise Cronbach Alpha katsayısının 0,87 olarak çıkması her iki ölçeğin de güvenilir olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonucunda ulaşılan öğrencilerin demografik dağılımlarına bakıldığında, %45'inin kız, %55'inin erkek öğrenci; yaş olarak %51'inin 18-21 yaş, %49'unun 22-25 yaş aralığında; ailesinin geliri olarak en yoğun olarak %32'sinin 4001TL-5000TL aralığında, %28'inin 2021TL-3000TL aralığında; mezun olduğu lise olarak %55'inin Anadolu Lisesi, %22'sinin Anadolu Turizm ve Otelcilik Lisesi; ikametgah olarak %57'sinin ilde, %43'ünün ilçede yaşadığı; bölümü seçme açısından %69'unun evet dediği; bölümü tercih etme olarak %76'sının kendi isteği, %24'ünün arkadaşları ve akrabaları tarafından; okuduğu sınıf olarak %29'unun 4. sınıf, %27'sinin 1. sınıf öğrencileri olduğu ve okuduğu bölüm olarak %80'inin turizm ve otelcilik öğrencisi olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin, kişilik özellikleri ile demografik özellikleri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan farklılık-farksızlık analizleri sonucunda; öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile cinsiyetleri arasında girişimciliğin 4 boyutu olan "kararlılık ve azim, yenilik ve hareket, aile desteği ve iş kurmaya ilişkin zorluklar" boyutları ile öğrencilerin kız ya da erkek olmasına göre anlamlı bir farklılık ($p>0,05$) olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile ikametgahları arasında "kararlılık ve azim" boyutu ile ($0,001<0,05$); "yenilik ve hareket" boyutu ile ($0,004<0,05$) ve genel girişimcilik eğilimleri ile ($0,001<0,05$) ikametgahları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık ($p>0,05$) olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile bölümü isteyerek seçmeleri arasında, "İş Kurmaya İlişkin Zorluklar" boyutu ile ($0,054<0,05$) bölümü isteyerek seçmeleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aynı şekilde, öğrencilerin genel girişimcilik eğilimleri ile ($0,028<0,05$) bölümü isteyerek seçmeleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile seçtikleri bölüm arasında ve "genel girişimcilik eğilimleri" ile ($0,016<0,05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile gelirleri arasında anlamlı farklılık olmadığı; diğer yandan girişimcilik eğilimleri ile mezun oldukları okullar arasında, "yenilik ve hareket" boyutu ile mezun oldukları lise arasında anlamlı farklılık ($0,008<0,05$) olduğu belirlenmiştir. Diğer yandan, öğrencilerin genel girişimcilik eğilimleri ile mezun oldukları lise arasında ve okudukları sınıf arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Aynı şekilde, öğrencilerin, kişilik özellikleri ile demografik özellikleri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan farklılık-farksızlık analizleri sonucunda; cinsiyetleri ve

ikametgahları açısından ($p>0,05$) anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, öğrencilerin kişilik özellikleri ile cinsiyetleri arasında bir ilişki olmadığı, benzer durumun öğrencilerin ikametgahları açısından da aynı olduğu, herhangi bir ilişki olmadığı söylenebilir. Öğrencilerin, kişilik özellikleri ile yaşları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Kişilik özellikleri ile bölümü isteyerek seçmeleri açısından, sadece “duygusal dengelilik” boyutu ($0,045<0,05$) ile anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin, kişilik özellikleri ile seçtikleri bölüm arasında ($p>0,05$) ve yine öğrencilerin, kişilik özellikleri ile gelirleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Aynı durum, öğrencilerin mezun oldukları liseler ve okudukları sınıf açısından da aynıdır. Öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkileri demografik özellikler açısından incelemiş olan bazı çalışma sonuçlarına aşağıda yer verilmiştir. Bunlar;

Uygun vd. (2012), öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada girişimci olma eğiliminin *aile geliri, okul ve cinsiyete* göre farklılaştığını; yüksek aile geliri olanların daha düşük aile geliri olanlara, mühendislik fakültesi öğrencilerinin diğer öğrencilere ve erkeklerin kadınlara göre girişimci olma eğilimlerinin daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca girişimci olma eğiliminin *büyüküğü coğrafi bölge, büyüdüğü yer, daha önce bir işte çalışma durumu ve herhangi bir sosyal kuruma üyelik durumuna* göre farklılaştığını belirtirken; *baba mesleğine* göre farklılaşmadığını belirtmiştir.

Boz vd. (2016), Çanakkale’deki girişimciler, özel ve kamu sektör çalışanları ile gerçekleştirdiği çalışmada kişiliğin dışa dönüklük, gelişime açıklık, uyumluluk ve özdenetim/sorumluluk boyutlarının *iş durumuna* göre farklılaştığını, maaşlı çalışanlara (özel sektör ve kamu sektörü) göre girişimcilerin daha gelişime açık, uyumlu, dışa dönük ve özdenetim/sorumluluk sahibi olduklarını belirlerken; duygusal dengenin iş durumuna göre farklılaşmadığını belirlemiştir. Uyumluluk ve gelişime açıklığın *cinsiyete* göre farklılaştığını ancak dışa dönüklük, özdenetim/sorumluluk ve duygusal dengenin cinsiyete göre farklılaşmadığını tespit etmiştir. Bu anlamda erkeklere göre kadınların daha fazla gelişime açık ve uyumlu olduklarını ifade etmiştir.

Türkoğlu, Tetik ve Açıkgöz (2017), öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmada, genel girişimcilik eğilimi ile *kişilik özelliği, yaş, cinsiyet, öğrenim türü, devam ettiği program, sınıfı, aile geliri, yaşadığı bölge, yaşadığı yer (yerleşim) ve ailede girişimci bulunması*; risk alma boyutu ile *yaş, kişilik özelliği ve devam ettiği program*; kontrol odağı boyutu ile *yaşadığı yer (yerleşim) ve devam ettiği sınıf*; kendine güven boyutu ile *ailenin gelir durumu ve yaşadığı yer (yerleşim)*; yenilikçilik boyutu ile *yaş, yaşadığı yer (yerleşim), devam ettiği program ve ailede girişimci bulunması*; belirsizliğe tolerans boyutu ile *yaşadığı bölge ve öğretim türü (örgün/ikinci öğretim)*; başarı ihtiyacı boyutu ile *devam ettiği program ve cinsiyet* arasında ilişki tespit etmiştir.

Göktaş ve Kazaferoğlu (2018), öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmada, girişimcilik eğilimi ile kız ve erkek öğrenciler arasında ve öğrencilerin çocukluklarını geçirdikleri yer arasında anlamlı bir farklılık tespit etmezken; iş tecrübesi ile girişimci olmayı isteyip istememe arasında anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Öğrencilerin girişimcilik eğilimleriyle uyumluluk, dışadönüklük, özdisiplin ve deneyime açıklık boyutları arasında anlamlı ve doğru yönlü; nevrozlu arasında anlamlı ve ters yönlü ilişki tespit etmiştir.

Er Ülker ve Balkan Akan (2019), öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada içten-uyumlu ve alçakgönüllü-samimi kişilik boyutlarının girişimciliği doğru yönlü etkilediğini bulurken; kendine güvenen-baskın ve sosyal-dışadönük kişilik boyutlarının girişimciliği anlamlı bir şekilde etkilemediğini bulmuştur. Girişimcilik eğiliminin *öğrencilerin girişimcilik dersi almalarına* göre farklılaşmadığını belirtmiştir. Özdisiplin ve yumuşak başlılık boyutlarının cinsiyete göre farklılaştığını ve erkeklere göre kadınların daha sorumluluk sahibi ve yumuşak başlı kişiliğe sahip olduklarını belirtirken; duygusal dengesizlik, deneyime açıklık ve dışadönüklüğün cinsiyete göre farklılaşmadığını belirtmiştir. Girişimcilik eğiliminin ise cinsiyete göre

farklılaştığını ve kadınlara göre erkeklerin girişimcilik eğilimlerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Özdisiplin, dışadönüklük ve yumuşak başlılığın öğrencilerin teknik ve sosyal bilimler öğrenimine göre farklılaştığını ve teknik bilimler öğrencilerine göre sosyal bilimler öğrencilerinin daha özdisiplinli, dışadönük ve yumuşak başlı olduklarını belirtirken; duygusal dengesizlik, deneyime açıklık ve girişimcilik eğiliminin öğrencilerin teknik ve sosyal bilimler öğrenimine göre farklılaşmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin girişimcilik eğitimi alma durumlarına ve anne-babalarının mesleklerine göre farklılaşmadığını belirtmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimleri ile Kişilik Özellikleri Frekans Dağılımı

Girişimcilik Eğilimleri	Ort.	S. Sapma	α
Başkalarının aklına gelmeyen birçok şeyi düşünür ve hayata geçirebilirim.	3,63	,927	0.87
Yenilik yaratma ve özellikle bunları uygulama konusunda başarılı olduğumu düşünüyorum.	3,61	,860	
Bir şeye/işe başladığım zaman çevremdeki birçok insanı benimle birlikte harekete geçiririm.	3,76	1,032	
Ortak çalışmalarda işleri sıraya koymak benim için planlanmamış ancak doğal bir görev niteliğindedir.	3,71	1,044	
Rekabetten hoşlanırım.	3,78	1,323	
İstedğim şeyleri yapabilecek kadar yeterli enerjiye sahibim.	3,97	1,121	
Üstüme aldığım görevleri zamanında bitiririm.	4,08	,987	
İstedğim şeyler için çok çalışmaktan kaçınmam/vazgeçmem.	4,11	1,004	
Sorumluluk almaktan kaçmam ve sorumluluklarımı baştan sona izlerim.	4,06	1,027	
Hiç kimsenin bana iş yapmamı söylemesine gerek yoktur, her işimi kendi başıma yaparım.	3,95	1,073	
Eğer bir şeyi yapmayı aklıma koyarsam hiçbir şeyin beni durdurmasına izin vermem.	4,12	1,015	
Ekonomik ortamın kendi işini kurmak isteyenler için uygun olmadığını düşünüyorum.	3,89	1,238	
Bir iş kurmak istesem ailem beni bu konuda yüreklendirir.	3,94	1,218	
Kendi başıma bir iş yapmak istersem ailem beni destekler.	3,97	1,238	
Yeni bir işin nasıl kurulacağı ile ilgili bilgiye ulaşmanın zor olduğunu düşünüyorum.	3,38	1,301	
Kendi işini kurmaya cesaret edecek kadar riski göze alma özelliğinin kendimde olmadığını düşünüyorum.	3,54	1,325	
Hayatımın sonuna kadar yetecek paraya sahip olsaydım kendi işimi kurmaktansa bankaya yatırır faiziyle yaşardım.	3,67	1,407	
Toplam	3,83	1,067	
Kişilik Özellikleri			0.68
Kendimi altüst olmuş olarak görüyorum.	2,37	1,315	
Kendimi dikkatsiz olarak görüyorum.	2,60	1,267	
Kendimi geleneksel, yaratıcı olmayan olarak görüyorum.	2,29	1,142	
Kendimi dışa dönük, istekli olarak görüyorum.	3,58	1,149	
Kendimi yeni yaşantılara açık, karmaşık olarak görüyorum.	3,34	1,250	
Kendimi güvenilir, öz disiplinli olarak görüyorum.	4,04	,990	
Kendimi sempatik, sıcak olarak görüyorum.	4,07	1,106	
Kendimi eleştirel, kavgacı olarak görüyorum.	2,36	1,305	
Kendimi sakin, duygusal olarak dengeli görüyorum.	3,67	1,187	
Toplam	3,15	1,190	

Turizm öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri (ort: 3,84) incelendiğinde öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin yüksek olduğu söylenebilir. Turizm öğrencilerinin kişilik özelliklerinin ise (ort: 3,72) yüksek olduğu dolayısıyla öğrencilerin kişiliklerinin oturmuş, algı ve tutumlarının tutarlılık içinde olduğu ifade edilebilir (Tablo 1).

Tablo 2. Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimleri ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki

Değişkenler		Gelişime Açık	Duygusal Dengelilik	Sorumluluk	Genel Kişilik Eğilimi
Kararlılık ve Azim	P. Korelasyon Sig. (2 uçlu)	0,489** 0,000	0,293** 0,000	0,410** 0,000	0,554** 0,000
Yenilik ve hareket	P. Korelasyon Sig. (2 uçlu)	0,482** 0,000	0,213** 0,000	0,369** 0,000	0,492** 0,000
Aile desteği	P. Korelasyon Sig. (2 uçlu)	0,288** 0,000	0,334** 0,000	0,306** 0,000	0,439** 0,000
İş Kurmaya İlişkin Zorluklar	P. Korelasyon Sig. (2 uçlu)	0,186** 0,000	-,187** 0,000	0,042** 0,000	0,005** 0,000
Genel Girişimcilik Eğilimi	P. Korelasyon Sig. (2 uçlu)	0,551** 0,000	0,280** 0,000	0,441** 0,000	0,590** 0,000
Genel Kişilik Eğilimi	P. Korelasyon Sig. (2 uçlu)	0,551** 0,000	0,280** 0,000	0,441** 0,000	0,590** 0,000
Ort.		3,35	2,98	2,92	3,04
ss.		1,07	0,80	0,98	0,75
p<0,01**, p<0,05*					

H₀: Öğrencilerin kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H₁: Öğrencilerin kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Turizm öğrencilerinin kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonucunda anlamlı ve pozitif bir ilişkinin var olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda H₁ hipotezi kabul edilmiştir (p<0,01; 0,00). Öğrencilerin kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri arasında tespit edilen ilişkinin orta düzeyde (r=.60) olduğu görülmektedir (Tablo 2). Alan yazında bu alanda yapılmış birçok çalışma söz konusu olmakla beraber, öğrenciler üzerine yapılmış, güncel bazı çalışma sonuçları ile karşılaştırılması sağlanmıştır.

Uygun vd., (2012) tarafından yapılan girişimcilik eğilimi ile girişimci kişilik özelliklerinden özgüven ve risk alma arasında ilişki belirlerken; merak-öğrenme isteği, azim, özerklik, yenilikçilik ve başarı motivasyonu ile anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir. Er Ülker ve Balkan Akan (2019), öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmasında içten-uyumlu ve alçakgönüllü-samimi kişilik boyutlarının girişimciliği doğru yönlü etkilediğini bulurken; kendine güvenen-baskın ve sosyal-dışadönük kişilik boyutlarının girişimciliği anlamlı bir şekilde etkilemediğini bulmuştur. Girişimcilik eğiliminin öğrencilerin girişimcilik dersi almalarına göre farklılaşmadığını belirlemiştir. Trakya'daki üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmasında, girişimcilik niyeti ile dışadönüklük arasında pozitif yönlü ilişki olduğunu tespit ederken; girişimcilik niyeti

ile nörotisizm ve psikotizm arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Aydemir (2019), öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmasında da girişimci kişilik özelliğinin ve boyutlarının (risk alma, başarı ihtiyacı, yenilikçilik, belirsizliğe karşı tolerans ve kontrol odağı) girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı ve doğru yönlü bir etkisinin olduğunu belirlemiştir.

SONUÇ, TARIŞMA ve ÖNERİLER

Risk alma, fırsat kovalama, hayata geçirme ve yenilik yapma süreçlerinin tamamını (Aytaç ve İlhan, 2007:103) ifade eden girişimcilik kavramı hem mevcut işletmelerde yenilikler yapmayı hem de yeni işletmeler kurmayı bünyesinde barındıran bir kavramdır. Girişimcilik, mevcut işletmelere rekabet üstünlüğü ve yeni kurulacak işletmelere de başarı elde etme fırsatı sağlayacaktır. Genel olarak girişimcilik sergileyen kişilerin yenilikleri görmesi, cesur olması, risk alabilmesi özelliklerini taşıması, girişimcilik üzerinde kişilik özelliklerinin herhangi bir etkisinin olup olmadığı sorusunu doğurmaktadır. Bu bağlamda da mevcut çalışmada yoğun rekabetin olduğu turizm sektöründe yer alacak turizm öğrencilerinin kişilik özellikleri ile girişimcilik niyeti arasında ilişki olup olmadığının ve kişilik ve girişimcilik eğiliminin demografik faktörlere göre farklılaşp farklılaşmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen en önemli çıktı öğrencilerin, kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri arasında orta düzeyde ilişkinin var olduğudur. Aynı şekilde, öğrencilerin girişimcilik eğilimleri incelendiğinde turizm öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin yüksek olduğu; kişilik özelliklerinin ise yüksek olduğu dolayısıyla öğrencilerin kişiliklerinin oturmuş, algı ve tutumlarının ise tutarlılık içinde olduğu ifade edilebilir. Alan yazında çalışılmış olan konulara bakıldığında, girişimcilik ve kişilik ile ilgili yapılmış birçok çalışmadan bazı çalışma sonuçlarına yer verilmiştir.

Başol vd. (2011), öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmasında, girişimciliğin beklenmedik zorluklarla baş etme boyutuyla öğrencilerin cinsiyeti arasında anlamlı bir farklılık olduğunu; kız öğrencilere göre erkek öğrencilerin beklenmedik zorluklarla baş etme yeteneklerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Yeni ürün ve pazar fırsatları geliştirme, yenilikçi bir çevre oluşturma, temel amacı tanımlama, yatırımcılarla ilişki geliştirme ve temel insan kaynakları geliştirme faktörlerinde kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Girişimci öz yeterlilik boyutlarından beklenmedik zorluklarla baş etme, yeni ürün ve pazar fırsatları geliştirme, yatırımcılarla ilişki başlatma, temel amacı tanımlama, temel insan kaynakları geliştirme ve yenilikçi bir çevre oluşturma ile dışadönüklük arasında anlamlı ve doğru yönlü; yatırımcılarla ilişkileri başlatma ve yenilikçi bir çevre oluşturma ile nörotisizm arasında anlamlı ve ters yönlü bir ilişki tespit ederken; girişimci öz yeterlilik boyutları ile psikotizm arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Bozkurt ve Erdurur (2013), öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmasında, girişimci kişilik özelliklerinden yenilikçilik, risk alma, başarıma ihtiyacı, belirsizliğe tolerans, kontrol odağının girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu tespit ederken; kendine güvenin girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Çıkmaz (2020), tekstil çalışanları ile gerçekleştirdiği çalışmada dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk ve deneyime açıklığın iç girişimcilik üzerinde doğru yönlü ve anlamlı etkisini belirtirken; nevrozizmin (duygusal dengelilik) iç girişimcilik üzerinde ters yönlü ve anlamlı etkisi bulunmuştur.

Gençay ve Döven (2019), öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmasında, girişimci kişilik özelliklerinin ve bu özelliklerden belirsizliğe tolerans ve risk almanın girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı etkisinin olduğunu belirtirken; başarıma ihtiyacı, yenilikçilik ve kontrol odağı özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı etkisinin olmadığını belirtmiştir. Girişimcilik

niyetiyle cinsiyet grupları, aile ve yakın çevrede örnek alınan başarılı çalışan grupları, aile ve yakın çevrede iflas eden gruplar, anne mesleği, baba mesleği, baba eğitim durumu, girişimcilik dersi alan gruplar ve işletmecilik dersi alan gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığını; anne eğitim durumu, aile ve yakın çevrede örnek alınan başarılı girişimci grubu, aile geliri, kendini girişimci bir kişiliğe sahip gören gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirlemiştir.

Karslı (2018), öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada, kişilik özelliklerinden dışadönüklüğün girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı ve doğru yönlü etkisinin olduğunu belirtirken; diğer kişilik özellikleri deneyime açıklık, sorumluluk, uyumluluk ve nevrotizmin girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını belirtmiştir. Girişimcilik niyetinin üniversiteye (kamu ve özel) ve ilk çocuk olma durumuna göre farklılaşmadığını belirtirken; bölüme ve ailede girişimci olmasına göre farklılaştığını belirtmiştir. Buna göre ailesinde girişimci bulunan öğrencilerin girişimci bulunmayan öğrencilere ve işletme öğrencilerinin mühendislik öğrencilerine göre daha fazla girişimcilik niyetinin olduğu sonucu elde edilmiştir.

Kartal (2018), öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada kişilik özellikleri ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı ve doğru yönlü bir ilişki bulunmuştur. Sorumluluk, deneyimlere açıklık ve sosyallik boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı ve doğru yönlü bir ilişki belirlenmiştir. Mirza ve Demiral (2019), öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmada, genel girişimci kişilik özellikleri ve başarıma ihtiyacı, yenilikçi olma, kendine güven, kontrol odağı ve risk alma özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerinde doğru yönlü ve anlamlı bir etkisi olduğunu belirtirken; belirsizlik toleransı özelliğinin girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını belirtmiştir.

Özdemir (2015), öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmada, girişimcilik eğilimi ile sosyotropik kişilik özelliği ve boyutları (onaylanmama kaygısı ve ayrılık kaygısı) arasında herhangi bir anlamlı bir ilişki bulunmazken; başkalarını memnun etme boyutu arasında doğru yönlü bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca girişimcilik eğilimi ile otonom kişilik özelliği ve boyutları (yalnızlıktan hoşlanma, kişisel başarı ve özgürlük) arasında doğru yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Sözcän ve Yılmaz (2019), öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmada, kişiliğin özdisiplin, dışadönüklük ve deneyime açıklık boyutlarının girişimcilik eğilimi üzerinde doğru yönlü etkisi olduğunu; duygusal dengesizlik boyutunun girişimcilik eğilimi üzerinde ters yönlü etkisi olduğunu ve yumuşak başlılık boyutunun ise girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını belirlemiştir.

Gelecekte yapılabilecek çalışmalara öneriler; sadece bir devlet üniversitesinin turizm öğrencilerine yönelik yapılan bu araştırma, diğer devlet ve özel üniversitelerde okuyan turizm öğrencilerine yönelik yeni çalışmalar yapılarak mevcut çalışmanın sonuçlarıyla karşılaştırmalar yapılabilir. Özellikle üniversitelerin müfredatlarında seçmeli ders olarak görülen girişimcilik dersinin zorunlu hale getirilmesi, öğrencilerin girişimcilik bilincine sahip olmalarında onlara rehberlik eden bir kriter olabilir. Sivil Toplu Kuruluşları (STK) ve üniversiteler arası iş birliği sağlanarak öğrencilerin girişimci ruhlarının ortaya çıkarılmasına fayda sağlayacak olan eğitim seminerleri vb. hizmet içi eğitimlerin yapılması bu konudaki farkındalığın artırılmasına katkı sağlayabilir. Turizm öğrencileri özelinde girişimcilik eğiliminin liderlik, yenilik ve kontrol odağı gibi kavramlarla ilişkisi incelenebilir. Bunun yanında turizm öğrencileri bağlamında beş faktörlü kişilik özelliklerinin sessizlik, akademik başarı ve liderlik gibi kavramlarla ilişkisi irdelenebilir.

KAYNAKÇA

- Ağca, V. ve Yörük, D. (2006). Bağımsız Girişimcilik ve İç Girişimcilik Arasındaki Farklar: Kavramsal Bir Çerçeve, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2): 155-173.
- Akkuş, Y., Akdoğan, Ç. ve Akyol, A. (2019). Girişimcilik Niyetini Etkileyen Temel Kişilik Özellikleri ve Girişimci Kişilik Boyutları: Trakya Örneği, *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1): 1-13.
- Arslan, K. (2002). Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler ve Girişimcilik Eğilimleri, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, (6): 1-11.
- Atak, H. (2013). On-Maddeli Kişilik Ölçeğinin Türk Kültürü'ne Uyarlanması, *Nöropsikiyatri Arşivi*, 50: 312-319.
- Aydemir, Y. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Kişilik Özellikleri Bakımından İncelenmesi: Batman Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Batman Üniversitesi, Batman.
- Aytaç, Ö. ve İlhan, S. (2007). Girişimcilik ve Girişimci Kültür: Sosyolojik Bir Perspektif, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18): 101-120.
- Bacanlı, H., İlhan, T. ve Aslan, S. (2009). Beş Faktör Kuramına Dayalı Bir Kişilik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT), *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2): 261-279.
- Ballı, A. (2017). Girişimcilik ve Girişimci Tipolojileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(29): 143-166.
- Basım, H. N., Çetin, F., ve Tabak, A. (2009). Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarıyla İlişkisi, *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63): 20-34.
- Başol, O., Dursun, S., ve Aytaç, S. (2011). Kişiliğin Girişimcilik Niyeti Üzerine Etkisi: Üniversiteli Gençler Üzerine Bir Uygulama, *"İŞ, GÜÇ" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 13(4): 7-22.
- Bhuiyan, S. N., Menguc, B., and Bell, S. J. (2005). Just Entrepreneurial Enough: The Moderating Effect of Entrepreneurship on the Relationship between Market Orientation and Performance, *Journal of Business Research*, 58(1): 9-17.
- Boz, M., Buluk, B., Aydınkaya, G., ve Arslantaş, Y. (2016). Kişilik Özellikleri ile Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki: Çanakkale Örneği, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(5): 1-10.
- Bozkurt, Ö., ve Erdurur, K. (2013). Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimindeki Etkisi: Potansiyel Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2): 57-78.
- Börü, D. (2006). *Girişimcilik Eğilimi. Marmara Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*, İstanbul: Golden Print Ofset Basım ve Yayın Hizmetleri.
- Credé, M., Harms, P., Niehorster, S., and Gaye-Valentine, A. (2012). An Evaluation of the Consequences of Using Short Measures of the Big Five Personality Traits, *Journal of Personality and Social Psychology*, 102(4): 874-888.
- Çetin, A. ve Alacalar, A. (2016). İş Yaşamında Yalnızlığı Yordamada Kişilik Özellikleri ile Algılanan Sosyal ve Örgütsel Desteğin Rolü, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12(27): 193-216.
- Çıkmaz, G. (2020). *Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin İç Girişimcilik Üzerine Etkisinde Sosyal Sermayenin Aracılık Rolü*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.

- Çolakoğlu, Ü., Atay, H. ve Yurcu, G. (2020). Turizm Rehberliği Bölümü Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Rekreatif Faaliyetlere Katılım Engelleri İlişkisi, *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(26): 4386-4407.
- Dal, V. ve Eroğlu, A. H. (2015). Farklı Kişilik Özelliklerine Sahip Bireylerin Risk Algılarının Tüketici Davranışı Açısından İncelenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2): 361-385.
- Deniz, A. ve Erciş, A. (2008). Kişilik Özellikleri ile Algılanan Risk Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(2): 301-330.
- Develioğlu, K. ve Tekin, Ö. A. (2013). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Yabancılaşma Arasındaki İlişki: Beş Yıldızlı Otel Çalışanları Üzerine Bir Uygulama, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2): 15-30.
- Doğan, T. (2013). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Öznel İyi Oluş, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1): 56-64.
- Doğan, T., Kürüm, A. ve Kazak, M. (2014). Kişilik Özelliklerinin Erteleme Davranışını Yordayıcılığı, *Başkent University Journal of Education*, 1(1): 1-8.
- Durmuş, B., Yurtkoru, E. S. ve Çinko, M. (2011). *Sosyal Bilimlerde SPSS ile Veri Analizi. (4. Baskı)*, İstanbul: Beta Basım A.Ş.
- Elwood Williams, C. and Tse, E. C. Y. (1995). The Relationship between Strategy and Entrepreneurship: The US Restaurant Sector, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 7(1): 22-26
- Er Ülker, F. ve Balkan Akan, B. (2019). Bireylerin Bazı Kişilik Özelliklerinin Girişimci Kariyer Değerine Olan Etkisi: Önlisans Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma, *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(2): 146-159.
- Eyal, O., and Kark, R. (2004). How Do Transformational Leaders Transform Organizations? A Study of the Relationship between Leadership and Entrepreneurship, *Leadership and Policy in Schools*, 3(3): 211-235.
- Ferrante, F. (2005). Revealing Entrepreneurial Talent, *Small Business Economics*, 25(2): 159-174.
- Fiş, A. M., ve Wasti, S. A. (2009). Örgüt Kültürü ve Girişimcilik Yönelimi İlişkisi, *ODTÜ Gelişme Dergisi*, (35): 127-164.
- Gençay, E., ve Döven, M. S. (2019). Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Mersin Üniversitesi'nde Bir Araştırma, *Stratejik Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(1): 89-123.
- Gosling, S. D., Rentfrow, P. J., and Swann Jr, W. B. (2003). A Very Brief Measure of the Big-Five Personality Domains, *Journal of Research in Personality*, 37(6): 504-528.
- Göktaş, P., ve Kazaferoğlu, E. (2018). Kişilik Özellikleri ile Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(1): 39-63.
- Güçlü Nergiz, H. (2018). Otel Endüstrisinde Yönetim ve Organizasyona Giriş, (Editör) Akoğlan Kozak, M.: *Otel Yönetimi* içinde (ss.2-16) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Gül, H., ve Beyşenova, A. B. (2018). Kontrol Odağı ve Girişimcilik Eğilimi İlişkisi: KTMÜ Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2): 213-234.

- Hautala, T. M. (2006). The Relationship between Personality and Transformational Leadership, *Journal of Management Development*, 25(8): 777-794.
- Hellriegel, D. and Slocum, J. W. (2010). *Organizational Behavior. (Thirteenth Edition)*, Mason, OH: South-Western Cengage Learning.
- Hisrich, R. D., Peters, M. P., and Shepherd, D. A. (2017). *Entrepreneurship. (Tenth edition)*, New York, NY: McGraw-Hill Education.
- Işık, M. ve Küçükşahin, D. (2020). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Örgütsel Sessizlik Arasındaki İlişki: Mağaza Çalışanları Üzerinde Bir Uygulama, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(3): 257-276.
- Jia, H. H. (2008). *Relationships between the Big Five Personality Dimensions and Cyberloafing Behavior*, Unpublished PhD Thesis, Southern Illinois University, Carbondale.
- Kalaycı, Ş. (2014). Faktör Analizi, (Editör) Kalaycı, Ş.: *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri (6. Baskı)* içinde (ss.321-331) Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karslı, H. O. (2018). *Kişilik Özellikleri ve Girişimcilik Niyeti Arasındaki İlişkinin Proaktif Kişilik Boyutu Açısından İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kartal, Ö. (2018). Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimi ile İlişkisi: Kastamonu Üniversitesi İİBF Örneği, *The International New Issues in Social Sciences*, 6(1): 39-53.
- Kılıç, R., Keklik, B. ve Çalış, N. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma: Bandırma İİBF İşletme Bölümü Örneği, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2): 423-435.
- Komaraju, M., Karau, S. J., Schmeck, R. R., and Avdic, A. (2011). The Big Five Personality Traits, Learning Styles, and Academic Achievement, *Personality and Individual Differences*, 51(4): 472-477.
- Korkmaz, O. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2): 209-226.
- Koroğlu, Ö. (2014). Meslek Seçimi ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi: Turizm Rehberliği Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(2): 137-157.
- Laajaj, R., Macours, K., Hernandez, D. A. P., Arias, O., Gosling, S. D., Potter, J., Rubio-Codina, M. and Vakis, R. (2019). Challenges to Capture the Big Five Personality Traits in Non-WEIRD Populations, *Science Advances*, 5(7): 1-13.
- Leutner, F., Ahmetoglu, G., Akhtar, R., and Chamorro-Premuzic, T. (2014). The Relationship Between the Entrepreneurial Personality and the Big Five Personality Traits, *Personality and Individual Differences*, 63: 58-63.
- Mirza, Ş., ve Demiral, G. (2019). Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerindeki Etkileri ve Yüksek Lisans Öğrencileri Üzerinde Bir Uygulama, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(4): 3256-3268.
- Okutan, E. ve Balaban, Ö. (2014). Kültürel Yapının Girişimcilik Eğilimine Etkisi, *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(1): 7-26.
- Özdemir, A., Özgüner, M. ve Alkış, H. (2018). Üniversitelerde Verilen Girişimcilik Eğitimi Girişimci Kişilik Özelliklerini Nasıl Etkiler? Deneysel Bir Araştırma, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 21(2): 430-447.

- Özdemir, L. (2015). Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Öğrencilerinin Sosyotropik-Otonom Kişilik Özellikleri ile Girişimcilik Eğilimleri Arasındaki İlişki, *Yönetim Bilimleri Dergisi, 13(25): 115-139.*
- Özgüner, M. (2015). Girişimcilik Tipleri ve Kişilik Tipleri İlişkisi Üzerine Bir İnceleme, *Route Educational And Social Science Journal, 2(1): 148-160.*
- Parlak, Ö. ve Koçoğlu Sazkaya, M. (2018). Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin İş Yaşamında Yalnızlık Üzerine Etkisinin İncelenmesi, *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 8(1): 149-165.*
- Schmitt, D. P., Realo, A., Voracek, M., and Allik, J. (2008). Why Can't a Man Be More Like a Woman? Sex Differences in Big Five Personality Traits Across 55 Cultures, *Journal of Personality and Social Psychology, 94(1): 168-182.*
- Sözcan, Z. ve Yılmaz, T. (2019). Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi: Sakarya Üniversitesi Örneği, *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(1): 78-107.*
- Şahin, F., Karadağ, H. and Tuncer, B. (2019). Big Five Personality Traits, Entrepreneurial Self-Efficacy and Entrepreneurial Intention: A Configurational Approach, *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 25(6): 1188-1211.*
- Tabachnick, B. G. and Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics.* Boston: Pearson Publication.
- Taşkesen, S. ve Alpan, G. B. (2018). Lise Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile Sanat İlgi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Journal of Strategic Research in Social Science, 4(1): 57-78.*
- Türkoğlu, T., Tetik, S. ve Açıkgöz, A. (2017). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özellikleri ile Girişimci Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Araştırılması, *Journal of Yaşar University, 12(45): 76-92.*
- Uygun, M., Mete, S. ve Güner, E. (2012). Genç Girişimci Adayların Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 4(2): 145-156.*
- Yılmaz, E. ve Sünbül, A. M. (2009). Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (21): 195-203.*
- Zhao, F. (2005). Exploring the Synergy between Entrepreneurship and Innovation, *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 11(1): 25-41.*